

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"СУДОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА"
для студентів усіх спеціальностей
денної форми навчання

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016

Затверджено на засіданні кафедри контролю і аудиту.
Протокол № 12 від 10.06.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: В. Д. Понікаров
О. В. Кожушко

Робоча програма навчальної дисципліни "Судово-економічна Р 58 експертиза" для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. В. Д. Понікаров, О. В. Кожушко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 71 с.

Подано структуру та тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами, плани лекцій і семінарських (практичних) занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), методичні рекомендації щодо оцінювання знань, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання.

Вступ

Ефективний розвиток будь-якої держави є неможливим без системи економічних заходів для дотримання законодавства у галузі господарської політики. На жаль, кардинальні реформи, що здійснюються в Україні, як свідчить статистика, супроводжуються криміналізацією суспільства та зростанням злочинності, особливо в економічній та фінансовій сферах, а це створює реальну загрозу національній безпеці країни.

Економіка завжди була предметом злочинних посягань, особливо в трансформаційні періоди, коли радикальним чином змінюються відносини власності та форми господарювання. Найбільш гострими проблемами, які загрожують економічній безпеці держави, є питання тінізації грошового обігу і вивезення капіталу з України; фінансові зловживання, що мають місце в процесі приватизації державної власності; низька ефективність управління та контролю за діяльністю підприємств та фінансових установ. Особливого значення в сучасних умовах набули питання відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом. Тому цілком очевидно, що сьогодні основні напрями боротьби зі злочинністю пролягають через економічну площину.

Для виявлення протиправної економічної діяльності та збирання доказів із кримінальних справ, порушених із господарських злочинів, необхідні не тільки юридичні знання, але й спеціальні пізнання в галузі фінансів, ціноутворення, оподаткування, бухгалтерського обліку і особливо, у сфері економічного контролю. Саме судово-економічні експертизи є найбільш ефективним заходом збору доказів із господарських злочинів.

Навчальна дисципліна "Судово-економічна експертиза" є вибірковою дисципліною, яку вивчають згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "магістр" усіх спеціальностей.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: усі	За вибором
Змістових модулів – 2	Усі спеціальності	Рік підготовки
Загальна кількість годин – 150		5-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи – 6	Освітній ступінь: магістр	10-й
		Лекції
		10 год
		Практичні, семінарські
		30 год
		Самостійна робота
		110 год
Вид контролю		
		екзамен

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи для денної форми навчання становить: 59 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – надання студентам теоретичних знань і практичних навичок із процесуальних норм організації та проведення судово-економічних експертиз.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

засвоєння теоретичних засад функціонування судово-економічної експертизи як форми економічного контролю;

опанування законодавчих актів та процесуальних документів, які регламентують відносини в галузі судово-економічної експертизи;

набуття практичних навичок з організації та проведення судово-економічної експертизи.

Судово-економічна експертиза – це навчальна дисципліна про принципи і методи вивчення законності, достовірності та економічної доцільності господарських і фінансових операцій і процесів на підприємствах, організаціях різних форм власності на основі збору доказів про економічні правопорушення та злочини з облікової, звітної, планової (нормативної) та іншої економічної інформації.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес організації, проведення, узагальнення результатів судово-економічної експертизи на стадії досудового слідства та суду.

Предметом навчальної дисципліни є принципи організації проведення судово-експертних досліджень, форми і види судових експертиз, характеристику і методичні прийоми проведення дослідження експертом-бухгалтером основних фінансово-господарських операцій у різних галузях економіки.

Навчальна програма розрахована для студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційною програмою підготовки магістрів. Програма побудована за вимогами кредитно-трансфертної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена зі структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською кредитно-трансфертною системою (ECTS).

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, семінарських. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

З метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку викладання дисципліни оволодіти знаннями і навичками в галузі правознавства, до початку вивчення дисципліни мають оволодіти знаннями з економіки підприємств, макро- та мікроекономіки, правознавства, фінансів, фінансового, управлінського, податкового обліків, економічного аналізу, аудиту, державного фінансового контролю, ревізії, законодавства з питань економічної діяльності підприємства та ін.

У процесі вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

сутність судово-економічної експертизи та її значення в сучасних умовах;

завдання судово-економічної експертизи як форми економічного контролю;

основні принципи експертної діяльності;

систему нормативно-правового регулювання експертної діяльності в Україні;

права, обов'язки та відповідальність судових експертів;

порядок атестації судових експертів;

кваліфікаційні вимоги, що пред'являються до експертів-економістів;
предмет і об'єкти судово-економічної експертизи;
методи та прийоми дослідження облікової інформації під час проведення судово-економічних експертиз;
класифікацію документів, які надаються експерту-економісту;
порядок планування судово-економічної експертизи;
порядок призначення та проведення судово-економічної експертизи на стадії досудового слідства;
порядок проведення судово-економічної експертизи під час розгляду кримінальних справ у суді;
сутність та види доказів, що використовуються в судочинстві з економічних правопорушень;
методику судово-економічної експертизи організаційно-правових засад підприємницької діяльності;
методику судово-економічної експертизи операцій із грошовими коштами;
методику судово-економічної експертизи фінансової звітності підприємства;
методику і організацію судово-економічної експертизи активів підприємства;
методику і організацію судово-економічної експертизи пасивів підприємства;
сутність, зміст та структуру висновку експерта-економіста;
порядок оцінювання висновку експерта-економіста слідчим, судом, адвокатом та іншими учасниками процесу;

ВМІТИ:

визначати предмет і об'єкти судово-економічної експертизи;
застосовувати практичні навички та знання процесуальних норм для організації та проведення судово-економічної експертизи;
досліджувати документи з метою перевірки і виявлення чинників і розмірів нестачі чи лишків товарно-матеріальних цінностей, грошових ресурсів, а також часу і місця виникнення нестачі чи лишку;
аналізувати зміст документів для експертного висновку про обґрунтованість списання на виробництво сировини, матеріалів і законність руху готової продукції;
встановлювати факти порушення фінансової дисципліни для експертного висновку по суті;

визначати наявність і причини необ'єктивного відтворення у звітах обсягу виробничої діяльності, виконуваної роботи, кількості виготовленої продукції;

визначати правильність чи хибність з позиції закону здійснення бухгалтерських операцій і виявлення дійсного стану розрахунків між підприємствами, організаціями;

складати висновок експерта-економіста для правоохоронних органів під час вирішення цивільних, господарських і кримінальних справ;

встановлювати обставини, що сприяють здійсненню правопорушень.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, наведеними в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
CEE*1	Визначати особливості використання окремих форм використання спеціальних економічних знань під час розслідування економічних правопорушень	Визначати специфічні функції контролюючих органів у виявленні економічних правопорушень
		Визначати предмет та об'єкти судово-економічної експертизи
		Визначати можливості судових експертиз
		Визначити необхідні форми використання спеціальних економічних знань для збирання доказів
CEE 2	Здійснювати організацію судово-економічної експертизи	Визначати вимоги, що пред'являються до судових експертів, їх права та обов'язки, порядок їх атестації
		Застосовувати порядок організації проведення судових експертиз
		Здійснювати судово-економічну експертизу на стадії судового слідства і під час розглядання справ у суді
		Складати висновок судово-економічної експертизи
		Розробляти заходи з усунення обставин, що сприяють вчиненню правопорушень

1	2	3
CEE 3	Здійснювати судово-економічну експертизу окремих об'єктів дослідження	Застосовувати сучасні прийоми та процеси експертного дослідження різних сторін економічної діяльності суб'єктів господарювання
		Здійснювати судово-економічну експертизу організаційно-правових засад підприємницької діяльності
		Проводити судово-економічну експертизу операцій із грошовими коштами
		Проводити судово-економічну експертизу матеріалів інвентаризації
		Здійснювати судово-економічну експертизу операцій, пов'язаних із рухом основних засобів
		Проводити судово-економічну експертизу операцій із нарахування та виплати заробітної плати
		Здійснювати судово-економічну експертизу операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів
		Проводити судово-економічну експертизу під час виявлення та розслідування правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків
		Проводити судово-економічну експертизу зовнішньоекономічних операцій

*Примітка. *CEE – судово-економічна експертиза.*

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні засади судово-економічної експертизи

Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України

1.1. Протиправна економічна діяльність як чинник загрози національній безпеці України.

Шляхи забезпечення економічної безпеки країни. Поняття економічної безпеки. Основні чинники, що сприяють розвитку тіньової економіки країни. Риси сучасних економічних злочинів. Основні види правопорушень. Поняття економічних правопорушень.

1.2. Сутність та роль економічного контролю у виявленні правопорушень у фінансово-господарській сфері та усунення причин їх виникнення.

Поняття економічного контролю, його сутність, об'єктивність та основні принципи. Завдання контролю в умовах ринкової економіки.

1.3. Система органів контролю діяльності суб'єктів господарювання в Україні.

Система органів контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємств та організацій.

1.4. Функції правоохоронних органів у здійсненні економічного контролю.

Роль правоохоронних органів під час здійснення економічного контролю. Система доказів у правоохоронній діяльності. Докази, що використовуються у судочинстві з економічних правопорушень.

1.5. Форми використання спеціальних економічних знань під час розслідування економічних правопорушень.

Форми використання спеціальних економічних знань у процесі дізнання, досудового слідства та судового процесу.

1.6. Особливості проведення ревізії на вимогу правоохоронних органів.

Порядок призначення ревізії за вимогою правоохоронних органів. Відмінні риси судово-економічної експертизи від ревізії та аудиту.

Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання

2.1. Поняття судових експертиз та їх зв'язок із правоохоронною діяльністю.

Організація експертної діяльності в Україні. Сутність наукової експертизи та її принципи.

2.2. Види судових експертиз та їх класифікація.

Класифікаційні ознаки, характерні для судової експертизи. Види судових експертиз. Основна експертиза. Додаткова експертиза. Повторна експертиза. Терміни проведення судових експертиз.

2.3. Сутність і завдання судово-економічної експертизи.

Сутність судово-економічної експертизи та її зв'язок з практикою бухгалтерського обліку і фінансового контролю. Класи завдань судово-економічної експертизи.

2.4. Історичні аспекти розвитку судово-економічної експертизи.

Основні етапи розвитку содово-економічної експертизи в Україні та світі.

Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи

3.1. Предмет та об'єкти судово-економічної експертизи.

Предметна область судово-економічної експертизи. Перелік питань, які згідно із чинним законодавством можуть бути поставлені для вирішення перед судово-економічною експертизою. Об'єкти судово-економічної експертизи та їх характеристика.

3.2. Класифікація документів, які надаються експерту-економісту.

Види документів, які надаються експерту-економісту. Недоброякісні та доброякісні документи, їх характеристика.

3.3. Загальна характеристика методу судово-економічної експертизи.

Метод судово-економічної експертизи. Загальнонаукові методи: аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і моделювання, абстрагування та конкретизація. Власні методи: розрахунково-аналітичні та документальні.

3.4. Прийоми дослідження облікової інформації під час проведення судово-економічних експертиз.

Документальні прийоми: формальна та арифметична перевірка документів; нормативно-правове оцінювання господарських операцій, відображених у документах; логічний контроль об'єктивної можливості виникнення документально оформлених господарських операцій; вибіркові та суцільні спостереження; зустрічна перевірка документів; оцінювання законності й обґрунтованості господарських операцій за даними кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку. Методичні прийоми узагальнення, оцінювання та реалізації експертного дослідження: класифікація і групування правопорушень за їх економічною однорідністю та хронологічною послідовністю; аналітична систематизація даних експертизи шляхом розробки таблиць, графіків тощо.

Змістовий модуль 2

Організаційно-методичні засади судово-економічної експертизи в Україні

Тема 4. Організація судово-економічної експертизи

4.1. Загальна організація судово-експертної діяльності в Україні.

Нормативно-правове забезпечення судово-експертної діяльності в Україні. Органи, які здійснюють експертну діяльність в Україні.

4.2. Порядок атестації судових експертів.

Порядок проведення атестації судових експертів та присвоєння атестаційних класів. Склад експертно-кваліфікаційної комісії та її функції. Реєстр атестованих судових експертів.

4.3. Кваліфікаційні вимоги, що пред'являють до експертів-економістів.

Основні кваліфікаційні вимоги, що пред'являють до експертів-економістів.

4.4. Права, обов'язки та відповідальність судових експертів.

Права судових експертів. Обов'язки судових експертів. Відповідальність судових експертів. Права обвинувачуваного в разі призначення та провадження судово-економічної експертизи.

4.5. Інформаційне забезпечення судово-економічної експертизи.

Організація інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи.

4.6. Основні стадії процесу судово-економічної експертизи.

Процес судово-економічної експертизи та його стадії.

Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи

5.1. Планування судово-економічної експертизи.

Порядок планування судово-економічної експертизи. Програма та графік проведення судово-економічної експертизи.

5.2. Призначення та проведення судово-економічної експертизи на стадії досудового слідства.

Порядок призначення судово-економічної експертизи. Гарантії незалежності судового експерта. Зміст та структура постанови (ухвали) про призначення судово-економічної експертизи. Проведення судово-економічної експертизи в експертних установах. Допит експерта-економіста.

5.3. Проведення судово-економічної експертизи під час розгляду кримінальних справ у суді.

Методика проведення судово-економічної експертизи в суді. Призначення, підстави та стадії проведення додаткової і повторної судово-економічної експертизи.

5.4. Призначення судово-економічної експертизи у справах про адміністративні правопорушення, господарському та цивільному судочинстві, а також під час проведення виконавчих дій.

Особливості призначення судово-економічної експертизи у справах про адміністративні правопорушення, господарському та цивільному судочинстві. Порядок призначення судово-економічної експертизи під час проведення виконавчих дій.

Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи

6.1. Судово-економічна експертиза організаційно-правових засад підприємницької діяльності.

Порядок та методика проведення судово-економічної експертизи організаційно-правових засад підприємницької діяльності. Джерела інформації.

6.2. Судово-економічна експертиза операцій із грошовими коштами.

Матеріали, які спрямовуються на судово-економічну експертизу операцій із грошовими коштами. Методика судово-економічної експертизи операцій із грошовими коштами.

6.3. Судово-економічна експертиза матеріалів інвентаризації.

Матеріали, які направляються на судово-економічну експертизу матеріалів інвентаризації. Методика проведення судово-економічної експертизи матеріалів інвентаризації.

6.4. Судово-економічна експертиза операцій, пов'язаних із рухом основних засобів.

Матеріали, які направляються на судово-економічну експертизу операцій, пов'язаних із використанням основних засобів. Методика судово-економічної експертизи господарських операцій, пов'язаних із використанням основних засобів.

6.5. Судово-економічна експертиза операцій із нарахування та виплати заробітної плати.

Матеріали, які направляються на судово-економічну експертизу розрахунків з оплати праці. Методика судово-економічної експертизи операцій із нарахування та виплати заробітної плати.

6.6. Судово-економічна експертиза операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів.

Матеріали, які направляються на судово-економічну експертизу операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів. Методика судово-економічної експертизи операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів.

6.7. Судово-економічна експертиза під час виявлення та розслідування правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків.

Матеріали, які направляються на судово-економічну експертизу під час виявленні правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків. Методика судово-економічної експертизи під час виявлення правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків.

6.8. Судово-економічна експертиза зовнішньоекономічних операцій.

Матеріали, які направляються на судово-економічну експертизу зовнішньоекономічних операцій. Методика судово-економічної експертизи зовнішньоекономічних операцій.

Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи

7.1. Висновок експерта-економіста та його структура.

Структура та зміст висновку експерта-економіста. Методика складання висновку експерта-економіста.

7.2. Оцінювання висновку експерта-економіста слідчим, судом та іншими учасниками процесу.

Етапи оцінювання висновку експерта-економіста слідчим, судом та іншими учасниками процесу. Підстави для призначення додаткової та повторної експертизи.

7.3. Виявлення й усунення обставин, які сприяють вчиненню правопорушень у провадженні судово-економічної експертизи.

Визначення обставин, які сприяють вчиненню правопорушень у провадженні судово-економічної експертизи.

4. Структура навчальної дисципліни

У процесі вивчення навчальної дисципліни "Судово-економічна експертиза" студент має ознайомитися з програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття; індивідуальна робота; самостійна робота студентів; контрольні заходи.

Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох модулів, кожен з яких об'єднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни наведена в табл. 4.1.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва змістових модулів та тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекційні		практичні	самостійна робота	
Змістовий модуль 1				
Теоретичні засади судово-економічної експертизи				
<i>Тема 1.</i> Економічний контроль у правоохоронній діяльності України	17	1	4	12
<i>Тема 2.</i> Судово-економічна експертиза, її види та завдання	19	1	4	14
<i>Тема 3.</i> Предмет і метод судово-економічної експертизи	20	2	4	14
Усього годин за змістовим модулем 1	56	4	12	40
Змістовий модуль 2				
Організаційно-методичні засади судово-економічної експертизи в Україні				
<i>Тема 4.</i> Організація судово-економічної експертизи	21	1	4	16
<i>Тема 5.</i> Організаційна стадія судово-економічної експертизи	23	1	4	18
<i>Тема 6.</i> Дослідницька стадія судово-економічної експертизи	26	2	6	18
<i>Тема 7.</i> Завершальна стадія судово-економічної експертизи	24	2	4	18
Усього годин за змістовим модулем 2	94	6	18	70
Усього годин за модулями	150	10	30	110

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Плани семінарських занять

Назви тем	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1			
Теоретичні засади судово-економічної експертизи			
Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i></p> <p style="text-align: center;"><i>"Проблемні питання становлення і розвитку в Україні форми використання спеціальних економічних знань під час розслідування економічних правопорушень"</i></p> <p>1. Ознайомитися з основними видами економічних порушень та видами відповідальності за них. 2. Які відомості не можуть становити комерційну таємницю? 3. Визначити повноваження державних контролюючих органів України. 4. Які функції виконують правоохоронні органи під час здійснення економічного контролю? 5. Ознайомитися з правовими підставами для звернення правоохоронних органів до органів ДФІ стосовно ревізій та перевірок. 6. Визначити напрями взаємодії уповноваженого представника правоохоронного органу з ревізором</p>	2	Основна: [1; 3 – 5]; додаткова: [6 – 8; 13; 16; 19; 25]
Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i></p> <p style="text-align: center;"><i>"Сутність та зміст судово-економічної експертизи: дискусійні питання"</i></p> <p>1. Прослідити історичні аспекти розвитку судово-економічної експертизи. 2. Визначити сутність судово-економічної експертизи як процесуальної дії. 3. Визначити коло питань, які вирішують у процесі судово-економічної експертизи</p>	2	Основна: [1; 3 – 5]; додаткова: [14; 15; 24; 25]
Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i></p> <p style="text-align: center;"><i>"Особливості визначення предмета та об'єктів судово-економічної експертизи"</i></p> <p>1. Визначити об'єкти судово-економічної експертизи окремої ділянки бухгалтерського та податкового обліку. 2. Охарактеризувати, які види доказів використовуються у кримінальному, цивільному та господарському судочинстві. 3. Опанувати всі методичні прийоми та процедури судово-економічної експертизи</p>	2	Основна: [2 – 5]; додаткова: [7; 8; 16; 26]

1	2	3	4
Змістовий модуль 2 Організаційно-методичні засади судової експертизи в Україні			
Тема 4. Організація судово- економічної експертизи	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Проблемні питання організації судово-економічної експертизи"</i></p> <p>1. Визначити, які платні послуги можуть надаватися науково-дослідними інститутами судових експертиз. 2. Яку відповідальність може нести особа, що залучається в якості експерта?</p>	2	Основна: [1 – 5]; додаткова: [18; 19; 25; 26]
Тема 5. Організаційна стадія судово- економічної експертизи	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Особливості здійснення судово-економічної експертизи на стадії досудового слідства та суду"</i></p> <p>1. Охарактеризувати методику проведення судово-економічної експертизи в експертних установах та в суді. 2. Визначити можливість втручання у проведення судово-економічної експертизи</p>	2	Основна: [2 – 5]; додаткова: [6; 7; 16; 25]
Тема 6. Дослідницька стадія судово- економічної експертизи	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Порядок здійснення експертного дослідження окремих напрямів господарської діяльності"</i></p> <p>1. Дайте визначення інформаційно-методичного забезпечення судово-економічної експертизи. 2. Дослідити методику судово-економічної експертизи операцій з підзвітних сум. 3. Охарактеризувати методику судово-економічної експертизи операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами. 4. Дослідити методику судово-економічної експертизи операцій з запасами. 5. Охарактеризувати методику судово-економічної експертизи фінансових результатів підприємства</p>	2	Основна: [2 – 5]; додаткова: [9; 15; 20; 23; 25]
Тема 7. Завершальна стадія судово- економічної експертизи	<p style="text-align: center;"><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Висновок судового експерта: значення та юридична природа документа"</i></p> <p>1. Зрозуміти особливості складання висновку експертизи, що виконується під час судового розгляду. 2. Засвоїти структуру повідомлення про неможливість дати висновок та методику його складання. 3. Підстави та порядок передачі висновку експерта-бухгалтера замовнику експертизи</p>	2	Основна: [2 – 5]; додаткова: [7; 16; 25; 26]
Усього годин за змістовими модулями		14	

Підсумкові бали за кожне семінарське завдання виставляють у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів із даної навчальної дисципліни.

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якою викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформульованих завдань.

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назви модулів	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади судово-економічної експертизи</i>	<i>Завдання 1.</i> Ознайомитися із основними видами економічних порушень та видами відповідальності за порушення	2	Основна: [2 – 5]
	<i>Завдання 2.</i> Визначити об'єкт судово-економічної експертизи. <i>Завдання 3.</i> Визначити предмет судово-економічної експертизи	4	Основна: [2 – 5]
<i>Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні засади судово-економічної експертизи в Україні</i>	<i>Завдання 4.</i> Дізнатися про права, обов'язки, відповідальність судового експерта, а також обов'язки керівника експертної установи	2	Основна: [2 – 5]
	<i>Завдання 5.</i> Охарактеризувати методику проведення судово-економічної експертизи в експертних установах та в суді	2	Основна: [2 – 5]
	<i>Завдання 6.</i> Ознайомлення з обліком в умовах функціонування автоматизованої обробки інформації за допомогою бухгалтерської програми "1С"	2	Основна: [2 – 5]
	<i>Завдання 7.</i> Засвоїти структуру повідомлення про неможливість дати висновок та методику його складання	2	Основна: [2 – 5]
	<i>Завдання 8.</i> Скласти висновок судового експерта	2	Основна: [2 – 5]
Контрольна робота за розкладом занять (КМР)			
Разом годин за змістовими модулями		16	

Практичне заняття (табл. 6.1) включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Теоретичні засади судово-економічної експертизи

Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України

Завдання 1

Необхідно:

визначити, чи достатньо документів надано перевіряючому для виконання поставленого завдання;

вказати, якими будуть дії аудитора, ревізора та експерта-економіста в даній ситуації.

Дані для виконання:

Перед перевіряючим поставлено завдання встановити правильність розрахованої суми транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), що віднесена на витрати виробництва ТОВ "Діамант" за II квартал поточного року. Для перевірки надано документи, які містять дані про % залишок ТЗВ на початок звітної періоду, середній відсоток ТЗВ на суму понесених ТЗВ за звітній період.

Завдання 2

Необхідно:

визначити, чи достатньо документів надано перевіряючому для виконання поставленого завдання;

вказати, якими будуть дії аудитора, ревізора та експерта-економіста в даній ситуації.

Дані для виконання:

Перед перевіряючим поставлено завдання визначити повноту оприбуткував товарів на склад ТОВ "Асоль" від постачальника ТОВ "Юнона" в 20__ році. Перевіряючому для дослідження надано: накладні на оприбуткування товарів за період з 01.01.20__ р. по 31.12.20__ р., прибуткові

ордери та платіжні доручення за цей же період, обліковий регістр – журнал № 5 з відомостями до нього.

Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання

Завдання 3

Умова:

На вирішення судово-економічної експертизи, призначеної постановою слідчого № 12 від 15.02.20__ року за кримінальною справою № 418, поставлено питання про те, чи підтверджуються висновки ревізора щодо розміру необґрунтовано списаних підзвітних сум директора І. К. Іващука та бухгалтера С. О. Сіренко та необґрунтовано оплачених витрат на відрядження до м. Москва.

У якості об'єктів дослідження експерту-економісту надані такі документи:

авансові звіти з виправдовуючими документами (накладними, квитанми на проїзд) за період з 01.01.20__ р. до 01.01.20__ р.;

видатковий касовий ордер і прибутковий касовий ордер за період з 01.01.20__ р. до 01.01.20__ р.;

облікові регістри за період з 01.01.20__ р. до 01.01.20__ р.;

акт ревізії від 31.12.20__ р.;

висновок експерта-почеркознавця.

Завдання:

1. Визначити, яких документів не вистачає в справі для проведення судово-економічної експертизи.

2. Зазначити, яку інформацію надають ці документи для встановлення фактичних, обставин справи.

Завдання 4

Умова:

У суді м. Яблуневе розглядається господарський спір за позовом ТзОВ "Зелена лоза" до П. П. Вялков щодо стягнення з останньої заборгованості орендної плати за приміщення, яке належить ТзОВ "Зелена лоза" і взяте в оренду П. П. Вялков. Із вимогами ТзОВ "Зелена лоза" П. П. Вялков не погоджується. Для вирішення спору судом призначено судово-економічну експертизу, на вирішення якої поставлено питання: Чи існує непогашена заборгованість з орендної плати П. П. Вялкова перед ТзОВ "Зелена лоза"?

Завдання:

назвати нормативні акти, що регулюють відносини, описані в ситуації;
визначити перелік документів, що повинен дослідити експерт-економіст для відповіді на поставлене питання.

Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи

Завдання 5

Умова:

На вирішення експерту-економісту державної установи (ухвала суду Дніпровського району м. Харкова Д. М. Симонова за кримінальною справою № 08-489) були поставлені такі питання:

1. Чи підтверджуються документально висновки ревізії (акт КРУ від 10.04.20__ р.) щодо встановлення нестачі грошових коштів у касі підприємства "Артек" станом на 10.02.20__ р.?

На дослідження експерту були надані матеріали кримінальної справи в одному томі.

Експертом у визначені терміни було заявлено клопотання про надання додатково матеріалів: постанови Кабінету Міністрів України та накази Міністерства фінансів України за перший квартал 20__ р.

Завдання:

1. Визначити, чи можливо за наданими документами відповісти на поставлене запитання. Пояснити чому.

2. Чи правильно складено клопотання щодо об'єктів дослідження?

Завдання 6

Умова:

Під час проведення інвентаризації незавершеного виробництва на Козятинському м'ясокомбінаті станом на 20 грудня 2008 р. виявлено недостачу яловичини в кількості 1 800 кг на суму 89 600 грн. За виявленим фактом порушено кримінальну справу. Для повного та об'єктивного з'ясування її обставин слідчим прокуратури призначено судово-економічну експертизу.

Завдання:

визначити, які первинні документи підлягають дослідженню експертом-економістом у наведеній ситуації;

зазначити, яку інформацію надають ці документи для встановлення фактичних обставин справи;

побудувати декілька гіпотез щодо причин утворення недостачі.

Змістовий модуль 2

Організаційно-методичні засади судово-економічної експертизи в Україні

Тема 4. Організація судово-економічної експертизи

Завдання 7

Умова:

Під час проведення інвентаризації незавершеного виробництва на Пирятинському молококомбінаті станом на 5 червня 2014 р. виявлено недостачу молока в кількості 4 500 кг на суму 102 456 грн. За виявленим фактом порушено кримінальну справу. Для повного та об'єктивного з'ясування її обставин слідчим прокуратури призначено судово-економічну експертизу.

Завдання:

визначити, які первинні документи підлягають дослідженню експертом-економістом у наведеній ситуації;

побудувати декілька гіпотез щодо причин утворення недостачі.

Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи

Завдання 8

Умова:

Згідно з актом перевірки № 25 від 10.01.20__ р., складеним ревізорами ДПІ у Дарницькому районі м. Києва, підприємству "Сигма" донараховано прибуткового податку з громадян у сумі 6 000 грн за 20__ р., внесків до Пенсійного фонду України – у розмірі 7 000 грн за цей же період.

На вирішення судово-економічної експертизи поставлені такі питання:

1. Чи підтверджуються документально висновки акта перевірки № 25 від 10.01.20__ р. щодо донарахувань за 20__ р. прибуткового податку в сумі 6 000 грн та внесків до Пенсійного фонду України – 7 000 грн?

На дослідження надані матеріали:

відомості нарахування заробітної плати по підприємству "Альфа" за 20__ – 20__ рр.

Завдання:

1. Визначити, чи можливо за наданими на дослідження документами відповісти на поставлене слідчим запитання.

2. У разі необхідності скласти перелік документів, необхідних для вирішення поставленого питання, та оформити клопотання про надання додаткових документів.

Завдання 9

Умова:

Засновники ТОВ "Інтро" звернулись до суду з позовом про виплату їм вартості частини майна підприємства станом на 01.10.20__ р.

Ухвалою суду була призначена судово-економічна експертиза, на вирішення якої було поставлене таке запитання:

1. У якій сумі документально підтверджується заборгованість ТОВ "Інтро" перед засновниками станом на 01.10.20__ р.?

На експертизу надійшла лише ухвала суду.

Завдання:

1. Визначити, які документи необхідні для вирішення поставленого запитання.

2. Оформити процесуальний документ, який складає судовий експерт для надання необхідних йому матеріалів.

Завдання 10

Умова:

До науково-дослідного інституту судових експертиз надійшли матеріали кримінальної справи № 321654 та документи підприємства "Омега" за постановою слідчого прокуратури м. Кривий Ріг В. І. Іванова про призначення судово-економічної експертизи. На вирішення експертизи поставлено запитання:

1. У якому розмірі підтверджується нестача грошових коштів у касі підприємства "Омега" станом на 10.10.20__ р., виявлена ревізорами КРУ м. Кривий Ріг (акт ревізії № 3 від 10.10.20__ р.)?

На дослідження надані такі документи підприємства "Омега" за 20__ – 20__ рр.:

статутно-реєстраційні документи "Омега";

договори про індивідуальну матеріальну відповідальність касирів;

заявка-розрахунок на встановлення ліміту в касі підприємства;

прибуткові та видаткові касові ордери;

касові книги та накопичувальні відомості до них;

банківські документи за розрахунковим рахунком та накопичувальні відомості;

авансові звіти;

бухгалтерський рахунок "Розрахунки з підзвітними особами";

відомості з нарахування та виплати заробітної плати;

журнали ЕККА;
податкова звітність;
акт ревізії КРУ м. Кривий Ріг № 3 від 10.10.20__ р.;
інші матеріали справи: протоколи допитів, пояснення.

Завдання:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.

2. Оформити клопотання в разі необхідності.

Завдання 11

Умова:

До НДІ судових експертиз 17.11.20__ р. надійшли матеріали кримінальної справи № 2-02 за постановою судді Славутичського міського суду Київської області О. К. Кириленко про призначення судово-економічної експертизи з питань визначення залишкової балансової вартості автомобіля ВАЗ 14785 "Нива", що був на балансі державної установи станом на 02.02.20__ р.

На експертизу надані такі матеріали:

акт приймання-передачі основних засобів від 17.10.20__ р.;

інвентарна картка групового обліку основних засобів автомобілів ВАЗ 14785;

довідка № 57/08-1674 від 02.02.20__ р.;

довідка № 57/32-1726 від 17.09.20__ р.;

бухгалтерські рахунки "Основні засоби", "Знос основних засобів" за 20__ – 20__ рр.

Завдання:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.

2. Оформити в разі необхідності клопотання.

Завдання 12

Умова:

20.05.20__ р. з Таращанського райсуду Київської області до експертної установи при ухвалі суду надійшли матеріали кримінальної справи № 24-694 у відношенні посадових осіб ТОВ "Райдуга".

На вирішення експертам-економістам були поставлені такі запитання:
З якої причини відбулося псування товарів у комірника ТОВ "Акцепт"?

Чи були створені нормальні умови для зберігання продуктів на складі цього товариства?

На дослідження були надані матеріали кримінальної справи в трьох томах, у яких містилися протоколи допитів, акт інвентаризації товарів на складі ТОВ "Райдуга" станом на 01.10.20__ р., пояснення матеріально відповідальних осіб складу товариства, бухгалтерські документи, що відображували рух ТМЦ за 20__ р. та I квартал 20__ р.

Завдання:

1. Проаналізувати надані на дослідження матеріали і визначити, чи всі необхідні документи надані експерту для проведення дослідження та відповіді на поставлене запитання.

2. Оформити в разі необхідності клопотання.

Завдання 13

Умова:

До НДІ судових експертиз за ухвалою судді Київського районного суду м. Харкова М. Д. Іванова надійшли матеріали цивільної справи № 3-481 за скаргою І. Т. Литвиненко (директора торгової фірми "Зоря") на неправомірні дії нотаріуса: зацікавлена сторона: АКБ "Дар".

На розв'язання експертизи поставлене таке запитання:

1. Чи відповідає кредитному договору № 30-08-02 від 30.08.20__ р. сума заборгованості І. Т. Ливиненко у розмірі 5 281 718,37 грн перед АКБ "Дар" станом на 03.03.20__ р.?

Для проведення експертизи надані матеріали цивільної справи:

кредитний договір № 30-08-902 від 30.08.20__ р.;

додаткова угода № 31 від 17.11.20__ р. до кредитного договору № 30-08-02 від 30.08.20__ р.;

розрахунок заборгованості торгової фірми "Сплав" перед АКБ "Дар" за кредитним договором № 30-08-02 від 30.08.20__ р. станом на 03.03.20__ р.;

довідка АКБ "Дар" про виконання умов позичальником кредитного договору № 30-08-02 від 30.08.20__ р.

Завдання:

1. Проаналізувати, чи всі необхідні документи надані для проведення дослідження з поставленого запитання.

2. Визначити, який процесуальний документ необхідно скласти за даних умов.

Завдання 14

Умова:

Для проведення судово-економічної експертизи до державної експертної установи надійшла постанова прокурора Черкаської області П. І. Іванченка. Для експертизи поставлені такі запитання:

1. Чи підтверджується документально отримання в серпні 20__ р. підприємством "Аріанда" основних засобів за договором купівлі-продажу № 44 від 01.08.20__ р. за накладними № 20 від 12.08.20__ р. та № 22 від 24.08.20__ р.?

2. Чи відповідно до чинного законодавства складені накладні № 20 від 12.08.20__ р. та № 22 від 24.08.20__ р.?

Для проведення дослідження експерту надані:

головна книга корпорації "Авізо" за 2000 р.;

касова книга корпорації "Авізо" за 2000 р.

Експертом протягом п'яти днів з дня отримання завдання на проведення експертизи було заявлене клопотання про надання необхідних матеріалів.

Завдання:

1. Визначити перелік документів, необхідних для відповіді на поставлені запитання.

2. Визначити, який процесуальний документ необхідно скласти за умови, що клопотання задоволено частково: надані накладні № 20 від 12.08.20__ р. та № 22 від 24.08.20__ р.

Завдання 15

Умова:

До експертної установи надійшов лист від слідчого прокуратури Московського району м. Харкова з проханням провести судово-економічну експертизу з такого питання:

1. Чи підтверджуються документально висновки КРУ, викладені в акті ревізії № 662 від 10.03.20__ р., щодо нецільового використання бюджетних коштів товариством з обмеженою відповідальністю "Алмаз" в 20__ р.?

На дослідження надані такі документи:

головна книга за 20__ р.;

касова книга за 20__ р.

Завдання:

1. Проаналізуйте, чи всі необхідні документи надані для відповіді на поставлені запитання. У разі необхідності складіть клопотання.

Завдання 16

Умова:

Постановою слідчого РВ УМВС Дзержинського району м. Харкова від 24.09.200__ р. призначена судово-економічна експертиза за кримінальною справою № 443 за обвинуваченням головного бухгалтера АТП № 2587 у розкраданні готівки шляхом викривлення даних про нараховану заробітну плату водіям.

На вирішення експертам-економістам були поставлені такі завдання:

1. Розрахувати компенсацію за втрату частини заробітної плати всім працівникам підприємства (200 осіб) за період з 01.01.20__ до 31.12.20__ рр.

2. Перевірити висновки ревізії щодо необґрунтованого нарахування заробітної плати будівельній бригаді шляхом завищення тарифних розцінок.

Для проведення експертизи залучено експертів-економістів І. І. Петрова, К. Л. Звягінцева, О. О. Проскуру. Термін проведення експертизи – з 17.10. 20__ до 29.10.20__ рр.

Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи

Завдання 17

Умова.

До експертної установи 6 жовтня поточного року надійшли матеріали кримінальної справи № 78/09 та документи підприємства "Телескоп" за постановою слідчого прокуратури Л. М. Петренко про призначення судово-економічної експертизи.

На вирішення експертизи поставлені такі питання:

1. Чи підтверджується документально нестача грошових коштів у касі підприємства "Телескоп" станом на 10.11.20__ р.? Якщо так, то в якому розмірі.

2. Визначити період виникнення нестачі на підприємстві "Телескоп".

3. Визначити коло осіб, винних у виникненні цієї нестачі.

Для проведення експертизи надані такі документи підприємства "Телескоп":

- статутно-реєстраційні документи;
- договори про індивідуальну матеріальну відповідальність;
- заявка-розрахунок на встановлення ліміту каси на 20__ р.;
- прибуткові та видаткові касові ордери, накопичувальні відомості до них за I кв., II кв., III кв. 20__ р.;
- касова книга за 20__ р.;
- банківські документи за IV кв. 20__р.;
- авансові звіти за 20__ р.;
- відомості з нарахування та виплати заробітної плати працівникам за 20__ р.;
- інші матеріали справи: протоколи допитів, пояснення.

Експертом 10 жовтня поточного року заявлено клопотання про надання додаткових матеріалів підприємства "Телескоп".

Завдання:

1. Визначити перелік необхідних додаткових документів у разі, якщо підприємство "Телескоп" проводить підприємницьку діяльність:

- роздрібну торгівлю із застосуванням ЕККА;
- гуртову торгівлю;
- виробничу діяльність.

2. На заявлене клопотання слідчим надані документи наведені за варіантами (табл. 6.2). Проаналізувавши ці документи, зробити висновок про те, чи можливо за наданими на дослідження документами відповісти на поставлені запитання.

Таблиця 6.2

Документи, надані слідчим на заявлене клопотання

1	2
1 варіант	Частково надані документи: журнали електронних контрольних-касових апаратів за 20__ р.;
2 варіант	Частково надані документи: журнали-ордери та оборотні відомості по балансових рахунках, голова книга за 200__р.;

1	2
3 варіант	Частково надані документи: банківські документи за I кв., II кв., III кв. 20__ р.; інвентаризація станом на 01.01.20__ р.; інвентаризація станом на 10.11.20__р.; прибуткові та видаткові касові ордери; накопичувальні відомості до них за IV кв. 20__ р.
4 варіант	Частково надані документи: журнали ЕККА за 20__ р.; чекова книжка; банківські документи за I кв., II кв., III кв. 20__ р.; інвентаризація станом на 01.01.20__ р.; прибуткові та видаткові касові ордери; накопичувальні відомості до них за IV кв. 20__ р.

3. Визначити, за допомогою яких методів необхідно провести дослідження. Пояснити, яким чином застосовуються ці методи.

4. Навести перелік нормативних актів, яким регулюється проведення касових операцій і відображення їх у бухгалтерському обліку.

Завдання 18

Умова:

До господарського суду м. Харкова 07.10.20__ р. надійшла позовна заява від підприємства "Марія" стосовно несплати товариством "Квітка" грошових зобов'язань за договором купівлі-продажу № 456 від 07.09.20__ р. в сумі 6 000 грн. Як зазначено в заяві, товари за вказаним договором підприємством "Марія" були поставлені товариству "Квітка" за накладною № 34 від 10.10.20__ р. на суму 60 000 грн. Відповідно до договору покупець має перерахувати кошти за отриманий товар протягом двох місяців станом на 1 грудня 20__ р., 1 березня 20__ р., а також на 1 червня 20__ р. Є акти звіряння взаємних розрахунків, у яких підтверджується існування заборгованості в розмірі 6 000 грн. Акти підписані однією стороною – підприємством "Марія".

По цій справі судом була призначена судово-економічна експертиза в експертній державній установі для вирішення питання:

1. Чи підтверджується документально заборгованість товариства "Квітка" перед підприємством "Марія" за договором купівлі-продажу № 456 від 07.09.20__ р. станом на 01.10.20__ р. у сумі 6 000 грн?

Для проведення судово-економічної експертизи суд зобов'язав сторони надати всі необхідні документи.

Завдання:

1. Скласти перелік документів, необхідних для проведення дослідження з поставленого питання.
2. Скласти за встановленою формою клопотання.
3. Залежно від варіанта клопотання було задоволено, частково задоволено або не задоволено.

Таблиця 6.3

Варіанти задоволення клопотання

1 варіант	Задоволено повністю
2 варіант	Частково задоволено (не надані облікові реєстри)
3 варіант	Частково задоволено (не надані первинні документи)

4. Проаналізувати, чи достатньо наданих на дослідження документів для проведення дослідження з поставленого питання.

5. Відповісти на такі запитання:

на підставі яких документів у бухгалтерському обліку відображуються господарські операції;

які вимоги висуваються до цих документів;

якими нормативними актами регулюються ці положення в 20__ р.;

яким чином у бухгалтерському обліку товариства "Квітка" і підприємства "Марія" повинна була бути відображена описана операція за договором купівлі-продажу № 456.

Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи

Завдання 19

Умова:

За договором № 8 від 22.01.2005 р. значиться переданою на переробку сировина від підприємства "Зоря" підприємству "Мрія". Під час перевірки переробника-підприємства "Мрія" ревізорами КРУ м. Харкова (акт від 07.06.2006 р.) було встановлено, що на частину сировини власником-підприємством "Зоря" протягом року не було надано замовлення на переробку, в якому було б визначено кінцевий необхідний продукт, і не надходило вимоги про повернення цієї сировини. Не перероблена сировина підприємством "Мрія" обліковувалась на позабалансовому рахунку, що підтверджується даними інвентаризаційних описів. Вартість

цієї давальницької сировини ревізорами була врахована як безоплатно отримана в збільшення прибутку підприємства "Мрія" за 2005 р.

Для проведення судово-економічної експертизи в державну експертну установу надійшли матеріали господарської справи (в тому числі і вищезазначений акт від 07.06.2006 р.) за ухвалою судді господарського суду м. Харкова І. Д. Коршуненка. На вирішення експертизи поставлені такі питання:

1. Чи відповідає чинному законодавству ведення обліку підприємством "Мрія" давальницької сировини, отриманої за договором № 8 від 22.01.2005 р.?

2. Чи підтверджується документально висновки акту від 07.06.2006 р. стосовно збільшення прибутку підприємства "Мрія" за 2005 р. на вартість безоплатно отриманої сировини за договором № 8 від 22.01.2005 р.?

Для проведення дослідження експерту надані:

головна книга підприємства "Мрія" за 2004 р.;

касова книга підприємства "Мрія" за 2005 р.

Експертом протягом 5 днів із дня одержання завдання на проведення експертизи було заявлене клопотання про надання необхідних матеріалів.

Завдання:

1. Визначити перелік необхідних додаткових документів.

2. Навести перелік нормативних актів, якими встановлено порядок ведення бухгалтерського обліку за давальницькою сировиною, що надійшла на переробку.

3. З урахуванням того, що на заявлене клопотання судом не були надані необхідні документи, скласти повідомлення про неможливість надати висновок.

Завдання 20

Умова:

На дослідження судовому експерту-бухгалтеру А. Д. Савіну поставлене таке питання:

1. Чи правильно та в повному обсязі віднесено суму ПДВ до податкового кредиту та податкових зобов'язань на ТОВ "Мрія" за II квартал 20__ р.?

Для проведення дослідження експерту надані такі документи:

установчі документи ТОВ "Мрія";

копія свідоцтва державної реєстрації суб'єкта господарської діяльності;

податкова декларація за II квартал 20__ р.;

податкові накладні за II квартал 20__ р. згідно з переліком (перелік додається);

книга купівлі-продажу товарів.

На клопотання експерта від 21.10.20__ р. були надані також:

копія свідоцтва реєстрації платника податку на додану вартість;

податкові декларації за минулі два квартали.

Завдання:

1. Визначити, чи можливо за наданими на дослідження документами відповісти на поставлене слідчим питання.

2. У разі необхідності скласти перелік документів, необхідних для вирішення поставленого питання, та оформити клопотання про надання додаткових документів.

3. Скласти висновок судово-економічної експертизи, який впливає з проведеного дослідження.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача. Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студента загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 63 %: (88 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 годин). Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведено в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назви тем	Зміст	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Теоретичні засади судово-економічної експертизи				
<i>Тема 1.</i> Економічний контроль у правоохоронній діяльності України	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> з теми 1 "Проведення порівняльної оцінки основних нормативних документів, що регулюють економічний контроль в Україні. Порівняння основних видів міжнародно-правових актів про економічний контроль"	12	Усне опитування, огляд конспектів	Основна: [1; 3 – 5]; додаткова: [8; 14 – 16; 24; 25]
<i>Тема 2.</i> Судово-економічна експертиза, її види та завдання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> з теми 2 "Визначення сутності судово-економічної експертизи як процесуальної дії, визначити коло питань, які розв'язуються в процесі судово-економічної експертизи"	14	Усне вибіркоче опитування, огляд конспектів	Основна: [1; 3 – 5]; додаткова: [14 – 17; 24]
<i>Тема 3.</i> Предмет і метод судово-економічної експертизи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> з теми 3 "Визначення об'єктів судово-економічної експертизи, розкриття поняття предмета судово-економічної експертизи, опанувати всіма методичними прийомами та процедурами судово-економічної експертизи"	14	Усне вибіркоче опитування, огляд конспектів	Основна: [3 – 5]; додаткова: [7; 11; 16; 19; 26]
Усього за змістовим модулем 1		40		
Змістовий модуль 2				
Організаційно-методичні засади судово-економічної експертизи в Україні				
<i>Тема 4.</i> Організація судово-економічної експертизи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> з теми 4 "Дослідження організації судово-економічної експертизи та функції Управління експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України, визначення прав повноважень Координаційної ради з проблем судової експертизи, засвоїти порядок проведення атестації, присвоєння кваліфікаційних класів та реєстрації судових експертів"	16	Усне опитування, огляд конспектів	Основна: [1 – 5]; додаткова: [6; 7; 25; 26]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
Тема 5. Організацій- на стадія судово- економічної експертизи	Вивчення лекційного матеріалу, під- готовка до <i>семінарського заняття</i> з теми 5 "Розкриття механізму при- значення судово-економічної експер- тизи"	18	Усне вибіркове опитування, огляд конспектів	Основна: [3 – 5]; додаткова: [7; 15; 16; 18; 26]
Тема 6. дослідницька стадія судово- економічної експертизи	Вивчення лекційного матеріалу, під- готовка до <i>семінарського заняття</i> з теми 6 "Порівняння та розкриття сутності об'єктів, інформаційно-ме- тодичним забезпечення та методики експертного дослідження господар- ських операцій із коштами, розрахун- ками та іншими активами, необорот- них матеріальних і нематеріальних активів, операцій із матеріальними запасами, операцій із цінними папе- рами, товарних операцій у торгівлі, доходів та фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання"	18	Усне опитування, огляд конспектів	Основна: [3 – 5]; додаткова: [8; 19 – 21; 23; 26]
Тема 7. Завершаль- на стадія судово- економічної експертизи	Вивчення лекційного матеріалу, під- готовка до <i>семінарського заняття</i> з теми 7 "Визначення структури, характеристики сутності висновку експерта, методики складання. Уза- гальнення особливостей складан- ня висновку експертизи, що вико- нується під час судового розгляду"	18	Усне опитування, огляд конспектів	Основна: [2 – 5]; додаткова: [7; 15; 16; 18; 26]
Усього за змістовим модулем 2		70		
Усього за змістовими модулями		110		

У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС містить:

опрацювання лекційного матеріалу;

опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни,

підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях;

поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою;

написання творчого завдання у вигляді статті чи есе за заданою проблематикою;

пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану проблематику дисципліни;

аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до модульного контролю (колоквіуму);

систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України

1. Що повинна забезпечувати Концепція національної безпеки України?
2. Дайте визначення поняття "економічної безпеки держави".
3. Що розуміють під тіньовою економікою?
4. Які основні негативні наслідки розвитку тіньової економіки?
5. Дайте визначення економічних злочинів.
6. Які характерні риси мають сучасні економічні злочини?
7. Що є сутністю контролю?
8. Дайте визначення змісту економічного контролю в ринкових умовах.
9. Що є предметом та об'єктом економічного контролю?
10. На яких принципах повинен базуватися економічний контроль?
11. Які основні завдання економічного контролю?
12. Охарактеризуйте систему органів, що контролюють фінансово-господарську діяльність в Україні.
13. Які основні завдання Рахункової палати Верховної Ради України?
14. Які основні завдання Державного департаменту фінансового моніторингу?
15. Які функції виконують податкові інспекції в районах і містах?
16. Які об'єкти перевіряють органи державної контрольно-ревізійної служби України?
17. Які основні нормативно-правові акти України регулюють права й обов'язки правоохоронних органів у сфері боротьби з економічною злочинністю?

18. Який порядок взаємодії правоохоронних органів із державними органами, що мають право контролю за дотриманням законодавства України?

19. Які права надані оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності в економічній сфері?

20. Які форми використання спеціальних економічних знань у процесі дізнання, попереднього слідства та судового процесу передбачає Кримінально-процесуальний кодекс України?

21. Яка мета залучення спеціаліста-економіста до слідчих дій?

22. Що розуміється під "зверненням правоохоронних органів" про призначення ревізії?

23. Назвіть характерні відмінності ревізій, що проводяться за зверненнями правоохоронних органів, від планових ревізій?

Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання

1. Що розуміють під науковою і науково-технічною експертизами?

2. Основні завдання та принципи наукової експертизи.

3. Хто може бути експертом із питань науково-технічної експертизи?

4. Які ознаки відрізняють судову експертизу від експертиз, що здійснюються в інших сферах діяльності?

5. Що є правовою основою проведення судових експертиз?

6. За якими ознаками класифікуються судові експертизи?

7. Дайте визначення основної та додаткової експертизи.

8. В яких випадках призначається повторна експертиза?

9. Що таке комісійні та комплексні експертизи?

10. Які види судових експертиз проводяться в експертних установах України?

11. Дайте визначення сутності судово-економічної експертизи.

12. У чому полягають економічний та процесуальний зміст судово-економічної експертизи?

13. Назвіть основні класи завдань судово-економічної експертизи.

14. Назвіть етапи розвитку судово-економічної експертизи.

Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи

1. Що є об'єктом та предметом судово-економічної експертизи?

2. Які характерні питання вирішує судово-економічна експертиза?

3. Які матеріали направляються на дослідження експерту-економісту?

4. Як класифікуються недоброякісні документи?
5. Що таке фальсифіковані документи?
6. Що таке інтелектуальна підробка документів?
7. Що таке безтоварні та безгрошові документи?
8. В яких випадках експерт може використовувати в процесі дослідження неофіційні документи?
9. Охарактеризуйте метод судово-економічної експертизи.
10. Які загальнонаукові методичні прийоми використовуються під час проведення судово-економічних експертиз?
11. Охарактеризуйте сутність загальнонаукових прийомів дослідження.

Тема 4. Організація судово-економічної експертизи

1. Які нормативно-правові акти визначають порядок призначення і проведення судових експертиз?
2. Які державні спеціалізовані установи здійснюють судово-експертну діяльність в Україні?
3. Яка судово-експертна діяльність здійснюється державними експертними установами?
4. Назвіть основні завдання Міністерства юстиції України з організації експертного забезпечення правосуддя.
5. Що є підставою для проведення експертиз в експертній установі?
6. Які функції виконує Координаційна рада з проблем судової експертизи Міністерства юстиції України?
7. Яка мета атестації судового експерта?
8. Хто визначає порядок проведення атестації та присвоєння кваліфікаційних класів судовим експертам?
9. Які функції виконує експертно-кваліфікаційна комісія? Хто входить до її складу?
10. Які дані вносяться до Реєстру атестованих судових експертів?
11. Назвіть основні кваліфікаційні вимоги, що пред'являються до експерта-економіста?
12. Які нормативні терміни проведення судових експертиз?
13. Які матеріали направляються на дослідження експерту-економісту?
14. Які існують гарантії незалежності судового експерта?
15. Які особи не можуть бути судовими експертами?

16. З яких підстав може бути відведений судовий експерт?
17. Які дії забороняється виконувати експерту-економісту?
18. Які права під час проведення експертизи має обвинувачуваний?
19. Назвіть основні права та обов'язки експерта.

Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи

1. Як складається план-графік проведення судово-економічної експертизи?
2. В яких випадках судово-економічна експертиза призначається на стадії досудового слідства?
3. Які дані вказуються в постанові про призначення експертизи?
4. Які матеріали надаються слідчим експерту-економісту?
5. Яким вимогам повинні задовольнити питання, що ставляться перед експертом-економістом?
6. Назвіть основні стадії проведення судово-економічних експертиз.
7. Які права має слідчий під час проведення судово-економічних експертиз?
8. В яких випадках експерт може бути викликаний до суду?
9. Як оформлюється ухвала про призначення експертизи в суді?
10. Як розподіляються витрати на проведення судово-економічних експертиз у цивільних справах?

Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи

1. Підприємства яких видів можуть діяти в Україні?
2. З якого моменту підприємство вважається створеним?
3. Які види підприємницької діяльності підлягають ліцензуванню?
4. Які види підприємницької діяльності підлягають патентуванню?
5. Які розділи повинен мати наказ про облікову політику підприємства?
6. Які матеріали направляються експерту-економісту під час дослідження касових і розрахункових операцій?
7. Які основні прийоми дослідження розрахункових операцій?
8. Які основні моменти повинен перевірити експерт-економіст під час дослідження інвентаризаційних описів?
9. Як проводиться взаємний залік нестач і надлишків внаслідок пересортиці?
10. Як списується нестача матеріалів у межах норм природних втрат?

11. Як розраховується сума збитків від нестач, знищення (псування) товарно-матеріальних цінностей?
12. Що є одиницею обліку основних засобів?
13. В яких випадках підприємство повинно здійснювати переоцінку основних засобів?
14. Що відрізняє трудовий договір від цивільно-правових угод?
15. В якому порядку здійснюється обчислення середньої заробітної плати працівників?
16. Назвіть основні види утримань із заробітної плати.
17. Які основні завдання експертизи операцій із цінними паперами?
18. Хто може вести реєстр власників цінних паперів?
19. Хто є суб'єктом відповідальності за ухилення від сплати податків?
20. Які джерела інформації повинен дослідити експерт-економіст при розслідуванні правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків?
21. Яку інформацію містить вантажна митна декларація?
22. Які митні платежі здійснюються під час митного оформлення товарів?
23. Який порядок здійснення зовнішньоекономічних рахунків?

Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи

1. Яким документом оформлюється процес проведення судово-економічної експертизи?
2. З яких частин складається висновок експерта-економіста?
3. Які відомості наводяться у вступній частині висновку експертизи?
4. В якій послідовності викладається процес встановлення фактів у дослідницькій частині висновку?
5. Які особливості має висновок повторної експертизи?
6. В якій формі викладаються результати дослідження експерта-економіста в заключній частині висновку?
7. За якими правилами складається висновок комплексної експертизи?
8. У скількох екземплярах складається висновок експертизи?
9. З урахуванням яких особливостей складається висновок експертизи, яка виконується під час судового розгляду?
10. В яких випадках складається повідомлення про неможливість проведення судово-економічної експертизи?

11. Чи має переваги висновок експерта-економіста перед іншими джерелами доказів у справах з економічних правопорушень?

12. Хто оцінює висновок експерта-економіста?

13. Які етапи містить процес оцінювання висновку експерта?

14. На підставі аналізу яких матеріалів базуються рекомендації експерта-економіста щодо усунення обставин, що сприяли здійсненню економічних правопорушень?

15. В якому документі зазначаються заходи, які повинно виконати підприємство для усунення причин і обставин, що сприяли здійсненню економічних правопорушень?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Індивідуально-консультативна робота за теоретичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику).

Індивідуально-консультативна робота за практичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань стосовно яких виникли запитання);

2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;

2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;

3) підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

9. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни "Судово-економічна експертиза" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій таких, як: проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії; кейс-метод; ділові ігри. Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 9.1. Використання методик активізації процесу навчання наведено в табл. 9.2.

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Теми	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Економічний контроль у правоохоронній діяльності України	<i>Лекція проблемного характеру, семінар-дискусія з питання "Місце і роль економічного контролю у правоохоронній діяльності економічному і соціальному розвитку суспільства"</i>
<i>Тема 2.</i> Судово-економічна експертиза, її види та завдання	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Види та завдання судово-економічної експертизи". Презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 3.</i> Предмет і метод судово-економічної експертизи	<i>Лекція проблемного характеру з питання "Предмет і метод судово-економічної експертизи". Кейс-метод "Визначення компетенції експерта"</i>
<i>Тема 4.</i> Організація судово-економічної експертизи	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Мета та значення організації судово-економічної експертизи". Презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 5.</i> Організаційна стадія судово-економічної експертизи	<i>Лекція проблемного характеру з питання "Підходи до організації судово-економічної експертизи". Кейс-метод "Складання процесуального документа судово-економічної експертизи"</i>
<i>Тема 6.</i> Дослідницька стадія судово-економічної експертизи	<i>Міні-лекція з питання "Визначення методів дослідження судово-економічної експертизи фінансово-господарських операцій". Кейс-метод "Складання клопотання в установленій формі"</i>
<i>Тема 7.</i> Завершальна стадія судово-економічної експертизи	<i>Лекція проблемного характеру з питання "Основні чинники завершальної стадії судово-економічної експертизи". Кейс-метод "Складання висновків судово-економічної експертизи"</i>

Використання методик активізації процесу навчання

Теми навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України	Семінарське та практичне заняття з теми "Проблемні питання становлення і розвитку в Україні форми використання спеціальних економічних знань при розслідуванні економічних правопорушень". Завдання 1. Ознайомитися із основними видами економічних порушень та видами відповідальності за порушення	Семінар-дискусія, презентація
Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання	Семінарське та практичне заняття з теми "Сутність та зміст судово-економічної експертизи: дискусійні питання". Завдання 2. Визначити об'єкт судово-економічної експертизи	Міні-лекція
Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи	Семінарське та практичне заняття з теми "Особливості визначення предмету та об'єктів судово-економічної експертизи". Завдання 3. Визначити предмет судово-економічної експертизи	Семінар-дискусія, презентація
Тема 4. Організація судово-економічної експертизи	Семінарське та практичне заняття з теми "Проблемні питання організації судово-економічної експертизи". Завдання 4. Дізнатися про права, обов'язки, відповідальність судового експерта, а також обов'язки керівника експертної установи	Робота в малих групах
Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи	Семінарське та практичне заняття з теми "Особливості здійснення судово-економічної експертизи на стадії досудового слідства та суду". Завдання 5. Охарактеризувати методику проведення судово-економічної експертизи в експертних установах та в суді	Семінар-дискусія, презентація
Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи	Семінарське та практичне заняття з теми "Порядок здійснення експертного дослідження окремих напрямків господарської діяльності". Завдання 6. Ознайомлення з обліком в умовах функціонування автоматизованого оброблення інформації за допомогою бухгалтерської програми "1С"	Семінар-дискусія, презентація
Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи	Семінарське та практичне заняття з теми "Висновок судового експерта: значення та юридична природа документа". Завдання 7. Засвоїти структуру повідомлення про неможливість дати висновок та методику його складання. Завдання 8. Скласти висновок судового експерта	Міні-лекція, робота в малих групах

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначають не тільки за методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають разом із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників із приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Робота в малих групах дає змогу структурувати заняття за формою і змістом, створює можливості для участі студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох або більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. Під час вибору управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. **Комп'ютерна симуляція (гра)** – це метод навчання, що ґрунтується на використанні спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання даного методу є розвиток системного мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробленні ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. додаток А) у студентів враховує види занять, які, згідно з програмою навчальної дисципліни, передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання, студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюють сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів); мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит – 35 балів;

модульний контроль, що здійснюють, ураховуючи поточний контроль за відповідний змістовий модуль, має на меті інтегроване оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- захист домашнього (індивідуального) завдання;
- перевірка творчого завдання;
- проведення поточних письмових контрольних робіт.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. *Колоквиум* – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі іспиту.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюється за такими критеріями:

розуміння ступеня засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою про розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань винесених на розгляд в аудиторію;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної

відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі викладених завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Домашнє (індивідуальне) завдання охоплює самостійну роботу студента. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторною самостійною роботою студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизування знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Письмова контрольна робота проводиться декілька разів за семестр та містить практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Модульний контроль (колоквіум) здійснюють та оцінюють за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять, виконання індивідуального завдання та проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється в письмовій формі за відповідними білетами, зміст яких містить питання всіх тем модуля.

Таким чином, після вивчення тем 1 – 3 (змістовий модуль 1) студенти денної форми навчання виконують **Завдання 1** поточного модульного контролю. Відповідно, після вивчення тем 4 – 7 (змістовий модуль 2) – **Завдання 2**.

Завдання модульного контролю містить 2 завдання з лекційного модулю та 2 завдання різного ступеня складності (діагностичне та евристичне) з практичного модуля.

Поточна контрольна робота оцінюється за 10-бальною системою відповідно до кваліфікаційних вимог до спеціалістів. Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як зважена сума оцінок:

теоретична частина – 4 бали;

практична частина – 6 балів.

Зразок завдання до колоквиуму

Теоретична частина

Завдання 1.

Дати визначення економічного контролю.

Завдання 2. Тестові завдання:

1. Чи підлягає судово-експертна діяльність ліцензуванню:

- а) так;
- б) ні?

2. Ознаки класифікації судових експертиз:

- а) обсяг дослідження;
- б) склад експертів;
- в) характер застосовуваних спеціальних знань;
- г) склад документів, що перевіряються;
- д) місце проведення;
- е) послідовність проведення;
- ж) усі відповіді правильні;
- з) усі відповіді неправильні.

3. За обсягом дослідження експертизи можна класифікувати на:

- а) основні;
- б) первинні;
- в) повторювальні;
- г) додаткові.

4. За послідовністю проведення експертизи можна класифікувати на:

- а) основні;
- б) первинні;
- в) повторювальні;
- г) додаткові.

5. Додаткову експертизу доручають експерту, який проводив основну експертизу:

- а) так;
- б) ні.

6. За умовою виникнення необхідності проведення дослідження нових об'єктів або інших обставин справи призначають:

- а) основну експертизу;
- б) первинну експертизу;

- в) повторювальну експертизу;
- г) додаткову експертизу.

7. У складі яких органів виконавчої влади функціонує податкова міліція:

- а) Прокуратури;
- б) Органів внутрішніх справ;
- в) Державної податкової служби;
- г) Служби безпеки?

8. Який орган виконавчої влади здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, виконує оперативно-розшукові, кримінально-процесуальні та охоронні дії:

- а) Державна контрольно-ревізійна служба;
- б) Податкова міліція;
- в) Державна податкова служба;
- г) Служба безпеки?

9. До якої відповідальності згідно із чинним законодавством притягаються посадові особи органів державної податкової служби за неналежне виконання своїх обов'язків:

- а) дисциплінарної, адміністративної;
- б) кримінальної, дисциплінарної, матеріальної;
- в) адміністративної, матеріальної, дисциплінарної, кримінальної;
- г) матеріальної, адміністративної?

10. Яким нормативним документом передбачене право слідчого вимагати призначення ревізії:

- а) Кримінальним кодексом;
- б) Господарським процесуальним кодексом;
- в) Цивільним процесуальним кодексом;
- г) Кримінально-процесуальним кодексом?

11. За рахунок яких коштів відшкодовуються збитки, завдані неправомірними діями посадових осіб органів податкової міліції:

- а) коштів посадових осіб, що заподіяли збитки;
- б) коштів Державної податкової служби;
- в) коштів податкової міліції;
- г) коштів державного бюджету?

Практична частина

Завдання 1. Під час проведення первинної експертизи підприємства "Арго" слідчим встановлено, що висновок експерта є недостатньо обґрунтованим і містить істотні порушення діючих процесуальних норм. Тому слідчим призначено проведення дослідження за участю декількох експертів-фахівців у одній галузі знань.

Визначити, яку експертизу буде призначено в даному випадку?

Яким процесуальним документом оформлюється призначення експертизи?

Завдання 2. Згідно з актом перевірки № 25 від 10.01.2007 р., складеного ревізорами ДПІ в Дзержинському районі м. Харкова, підприємству "Альфа" донараховано прибуткового податку з громадян у сумі 3 000 грн за 2004 р., внесків до Пенсійного фонду України – в розмірі 4 000 грн за цей же період.

Чи підтверджується документально висновки акту перевірки № 25 від 10.01.2007 р. щодо донарахувань за 2007 р. прибуткового податку в сумі 3 000 грн та внесків до Пенсійного фонду України – 4 000 грн?

На дослідження надані такі матеріали: відомості нарахування заробітної плати по підприємству "Альфа" за 2006 – 2007 р.

Визначити, чи можливо за наданими на дослідження документах відповісти на поставлене слідчим запитання. У разі необхідності скласти перелік документів, необхідних для вирішення поставленого питання, та оформити клопотання про надання додаткових документів.

Модульне завдання оцінюється за 10-бальною системою. Критерії оцінювання наведені в табл. 10.1.

Таблиця 10.1

Критерії оцінювання колоквиуму

Оцінка за бальною шкалою	Критерії оцінювання знань
1	2
1 – 3	Студент не володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні пізнання і відтворення основних принципів проведення контролю і ревізії
4, 5	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; вміє складати плани проведення ревізії

1	2
6, 7	Студент відтворює основні положення навчального матеріалу та виконує практичні завдання з допомогою викладача. Припускається помилок під час визначення основних понять. Може в цілому аналізувати навчальний матеріал, робити узагальнення, збирати зовнішню та внутрішню, первинну і вторинну інформацію про об'єкти ревізії існуючими методами. У процесі відповіді та виконанні практичних завдань допускає помилки, які виправляє частково
8, 9	Студент володіє навчальним матеріалом в усній, письмовій і графічній формах й застосовує його під час виконання практичних завдань як в типових, так і в дещо ускладнених умовах з консультацією викладача. Оперує в навчально-пізнавальному процесі системою понять. Його відповідь у цілому правильна, логічна, достатньо обґрунтована. Вміє вносити пропозиції щодо реалізації матеріалів ревізії. Під час відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок
10	Студент володіє системними знаннями навчального матеріалу, ефективно їх застосовує для виконання практичних завдань, передбачених навчальною програмою. Відповідь студента повна, ґрунтова, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Уміє розробляти заходи щодо впровадження більш ефективних форм організації та проведення ревізії, аналізувати інформацію всіх видів, виконувати необхідні розрахунки, готувати звіти й висновки з погляду удосконалення контрольно-ревізійної діяльності. Бездоганно виконує практичні завдання як за типовим алгоритмом, так і за самостійно розробленим. Виказує пізнавально-творчий інтерес до обраної спеціальності

Творче завдання може мати вигляд наукової статі чи есе. Критеріями оцінювання творчого завдання є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подання матеріалу;

виконання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Іспит проводиться в письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет складається з трьох видів практичних завдань різного ступеня складності (2 стереотипних, 2 діагностичних, 1 евристичне).

Зразок екзаменаційного білета

Екзаменаційний білет № 1

Завдання 1 (стереотипне). Необхідно пов'язати вимоги, що висуваються, до експерта-економіста з їх характеристиками.

Таблиця 10.2

Вимоги до експерта-економіста

Вимоги до експерта-економіста	Характеристика
(1) Відповідність кваліфікації	А. Неупереджена думка експерта з приводу встановлення і оцінювання обставин у точній відповідності до їх дійсності
(2) Об'єктивність експерта-економіста	Б. Відсутність у експерта-економіста матеріального, морального та іншого інтересу у вирішенні конкретної кримінальної чи цивільної справи
(3) Професійна компетентність експерта-економіста	В. Важлива передумова якісного проведення експертного дослідження. Якщо експерт-економіст не достатньо володіє знаннями з бухгалтерського обліку, аналізу та контролю, які є необхідними для складання обґрунтованого експертного висновку з питань, що досліджуються, він може бути визнаний некомпетентним
(4) Незацікавленість у результатах справи	Г. Особа повинна бути висококваліфікованим спеціалістом у галузі бухгалтерського обліку, контролю та аналізу господарської діяльності, мати вищу спеціальну освіту та пройти атестацію з метою присвоєння кваліфікації експерта-економіста

Завдання 2 (стереотипне). Необхідно з наведеного переліку вибрати повноваження Центральної експертно-кваліфікаційної комісії та Експертно-кваліфікаційної комісії науково-дослідних інститутів судових експертиз. Відповідь оформити у вигляді таблиці (табл. 10.3) такої форми:

Повноваження органів, які проводять атестацію судових експертів

№ п/п	Повноваження Експертно-кваліфікаційної комісії	Повноваження Центральної експертно-кваліфікаційної комісії

Дані для виконання:

1. Проводить атестацію фахівців підприємницьких структур і громадян із метою надання свідоцтва судового експерта.

2. Приймає кваліфікаційний іспит у кандидатів на здобуття кваліфікації експерта-бухгалтера працівниками державних установ судової експертизи.

3. Розглядає питання дисциплінарної відповідальності судових експертів, що працюють у державних, підприємницьких структурах або одноосібно.

4. Розглядає клопотання складене безпосереднім керівником експерта-бухгалтера, який підлягає атестації, та документи, що додаються до клопотання.

5. Допускає експерта або відмовляє йому в допуску до атестації.

6. Приймає кваліфікаційний іспит у кандидатів на здобуття кваліфікації судового експерта-бухгалтера серед осіб, які працюють одноосібно.

Завдання 3 (діагностичне). Необхідно вказати, чи є правомірними дії Центральної експертно-кваліфікаційної комісії. Відповідь обґрунтувати.

Дані для виконання:

Приватний підприємець Г. Й. Головатий вирішив пройти атестацію з метою отримання кваліфікації судового експерта-економіста. Він має вищу педагогічну освіту, стаж роботи директором школи 5 років і приватним підприємцем – 10 років. Центральна експертно-кваліфікаційна комісія (ЦЕКК) у прийнятті документів для проходження атестації з метою здобуття кваліфікації судового експерта-економіста Г. Й. Головатому відмовила.

Завдання 4 (діагностичне). *Необхідно:*

1) вказати наслідки допущених помилок, під час ведення бухгалтерського обліку та яким чином вони можуть бути виправлені;

2) назвати нормативні документи, якими регулюється порядок вправлення помилок у бухгалтерському обліку.

Дані для виконання.

1. У кінці 4-го кварталу 2014 р. під час перевірки записів облікових реєстрів за попередні квартали бухгалтер виявив помилку, допущену під час відображення в обліку заборгованості перед постачальником.

2. Касир під час відображення в Касовій книзі даних про рух готівки за 12 липня 2010 р. помилився під час рознесення суми за видатковим касовим ордером № 749.

3. Під час заповнення платіжної відомості бухгалтер припустився помилки під час зазначення прописом загальної суми грошових коштів, які підлягають виплаті на заробітну плату.

4. Бухгалтер виявив помилку у звіті за ф. № 1 "Баланс", складеному за попередній звітний період.

5. Під час підрахунку підсумків у обліковому реєстрі – журналі 5 – за II-ий квартал виявлено помилку, допущену під час відображення даних про витрати матеріалів на підставі накладної на внутрішнє переміщення.

Завдання 5 (евристичне). Необхідно:

1) визначити предмет судово-економічної експертизи за справою;

2) визначити, які первинні документи підлягають дослідженню експертом-економістом у наведеній ситуації;

3) зазначити, яку інформацію надають ці документи для встановлення фактичних, обставин справи;

4) назвати способи дослідження документів, які необхідні експерту-економісту для відповіді на поставлені перед ним питання;

5) побудувати декілька гіпотез щодо причин утворення недостачі.

Дані для виконання:

Під час проведення інвентаризації незавершеного виробництва на Козятинському м'ясокомбінаті станом на 20 грудня 2014 р. виявлено недостачу яловичини в кількості 2 800 кг на суму 109 600 грн. За виявленим фактом порушено кримінальну справу. Для повного та об'єктивного з'ясування її обставин слідчим прокуратури призначено судово-економічну експертизу.

Загальна оцінка за письмовий іспит визначається за підсумком балів за всіма трьома складовими білета.

Завдання 1 є ситуаційною вправою невисокого рівня складності, вирішення якої потребує елементарних знань та вміння робити обґрунтовані висновки у стандартних ситуаціях. Максимальна оцінка – **4 бали**.

Оцінка 4 бали виставляються в разі надання правильної й вичерпної відповіді з необхідним обґрунтуванням і посиланням на діючі законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання. Висновок сформульовано чітко у логічній послідовності. Оформлення охайне.

Оцінка 3 бали виставляються в разі надання правильної, але невичерпної відповіді без посилання на діючі законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання. Висновок сформульовано недостатньо чітко. Оформлення охайне.

Оцінка 2 бали виставляються в разі надання правильної відповіді без належного обґрунтування. Оформлення охайне.

Оцінка 1 бал виставляються в разі надання правильної відповіді без належного обґрунтування та відсутності висновків. Допущена неохайність при оформленні відповіді.

Завдання 2 містить ситуаційну вправою невисокого рівня складності, вирішення якої потребує елементарних знань або вміння виконувати елементарні розрахунки та вміння робити обґрунтовані висновки у стандартних ситуаціях. Максимальна оцінка – **4 бали**.

4 бали виставляються в разі надання правильної й вичерпної відповіді або правильного виконання розрахунку з необхідним обґрунтуванням і посиланням на діючі законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання, Висновок сформульовано чітко в логічній послідовності. Оформлення охайне.

3 бали виставляються в разі надання правильної, але невичерпної відповіді або правильного виконання розрахунку без посилання на діючі законодавчі й нормативні акти, що регулюють питання. Висновок сформульовано недостатньо чітко. Оформлення охайне.

2 бали виставляються в разі надання правильної відповіді без належного обґрунтування. Оформлення охайне

1 бал виставляються в разі надання правильної відповіді без належного обґрунтування та відсутності висновків. Допущена неохайність при оформленні відповіді.

Завдання 3 передбачає наявність знань базових положень теорії судово-економічної експертизи та положень відповідних законодавчих

та нормативних актів, вмінь щодо виконання розрахунків помірною рівня складності та вміння надавати обґрунтовані висновки. Максимальна оцінка – **8 балів**.

8 балів виставляються в разі, коли завдання виконано правильно: викладення матеріалу відповідає положенням теорії судово-економічної експертизи та вимогам нормативно-правових актів, формули розрахунків наведено правильно, значення символів у формулах розкрито, послідовність виконання розрахунків роз'яснено. Висновки сформульовано чітко, в логічній послідовності з належним обґрунтуванням. Оформлення охайне.

6, 7 балів виставляються в разі, коли завдання виконано правильно: викладення матеріалу відповідає положенням теорії судово-економічної експертизи та вимогам нормативно-правових актів з, формули розрахунків наведено правильно, значення символів у формулах розкрито. Під час формулювання висновків допущено незначні неточності (або послідовність виконання розрахунків роз'яснено недостатньо). Оформлення охайне.

4, 5 балів виставляються в разі, коли завдання виконано в цілому правильно: викладення матеріалу здійснено без належного обґрунтування, допущені несуттєві неточності під час викладення теоретичних положень чи вимог нормативно-правових актів, не роз'яснено значення символів у формулах. Висновки відсутні (або оформлення неохайне).

2, 3 бали виставляються в разі, коли при викладенні матеріалу допущено суттєві помилки під час викладенні теоретичних положень чи вимог нормативно-правових актів, допущені помилки під час здійсненні розрахунків. Обґрунтування відсутнє. Допущена неохайність під час оформлення відповіді.

1 бал виставляються в разі, коли формули розрахунків наведено правильно, але під час викладення матеріалу допущені суттєві помилки під час висвітлення теоретичних положень чи вимог нормативно-правових актів, допущені суттєві помилки під час здійснення розрахунків, які призвели до неправильної загальної відповіді. Обґрунтування відсутнє. Висновки не сформульовано. Допущена неохайність при оформленні відповіді.

Завдання 4 передбачає наявність знань базових положень теорії судово-економічної експертизи та положень відповідних законодавчих та нормативних актів, вмінь щодо виконання розрахунків помірною рівня складності та щодо визначення ступеня достовірності тверджень, вміння надавати обґрунтовані висновки. Максимальна оцінка – **8 балів**.

8 балів виставляються в разі, коли завдання виконано правильно: розрахунки виконано за типовим алгоритмом без помилок, обґрунтування відповіді здійснене згідно з положеннями теорії судово-економічної експертизи та вимогами нормативно-правових актів, формули розрахунків наведено правильно, значення символів у формулах розкрито, послідовність виконання розрахунків роз'яснено. Висновки сформульовано чітко, в логічній послідовності з належним обґрунтуванням. Оформлення охайне.

6, 7 балів виставляються в разі, коли завдання виконано правильно: викладення матеріалу відповідає положенням теорії судово-економічної експертизи, вимогам нормативно-правових актів з питань аудиту, формули розрахунків наведено правильно, значення символів у формулах розкрито. Під час формулювання висновків допущені незначні неточності (або послідовність виконання розрахунків роз'яснено недостатньо). Оформлення охайне.

4, 5 балів виставляються в разі, коли завдання виконано в цілому правильно: викладення матеріалу здійснено без належного обґрунтування, допущені несуттєві неточності під час викладення теоретичних положень чи вимог нормативно-правових актів, не роз'яснено значення символів у формулах. Висновки відсутні (або оформлення неохайне).

2, 3 бали виставляються в разі, коли під час викладення матеріалу допущено суттєві помилки при викладенні теоретичних положень чи вимог нормативно-правових актів, допущені помилки під час здійснення розрахунків. Обґрунтування відсутнє. Допущена неохайність під час оформлення відповіді.

1 бал виставляється в разі, коли формули розрахунків наведено правильно, але при викладенні матеріалу допущено суттєві помилки при висвітленні теоретичних положень чи вимог нормативно-правових актів, допущені суттєві помилки при здійсненні розрахунків, які призвели до неправильної загальної відповіді. Обґрунтування відсутнє. Висновки не сформульовано. Допущена неохайність при оформленні відповіді.

Завдання 5 передбачає наявність вміння щодо виконання розрахунків підвищеного рівня складності на основі застосування сукупності методів аудиту, положень теорії аудиту та нормативно-правових актів з питань аудиту. Максимальна оцінка – **16 балів**.

16 балів виставляються в разі, коли завдання вирішено вірно. Студент володіє системними знаннями навчального матеріалу, ефективно їх застосовує. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить

посилання на норми законодавчих та інших нормативних документів, що регламентують питання, значення всіх символів у формулах розкрито, надані пояснення всіх проміжних результатів, оформлення охайне. Висновки сформульовані чітко.

12 – 15 балів виставляються в разі, коли завдання вирішено вірно. Студент володіє системними знаннями навчального матеріалу. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна. містить посилання на норми законодавчих та інших нормативних документів, що регламентують питання, оформлення охайне. При формулюванні висновків допущено несуттєві неточності або не роз'яснені окремі проміжні розрахунки.

8 – 11 балів виставляються в разі, коли завдання виконано в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при цьому студент припускається незначної арифметичної помилки або незначної неточності під час викладення теоретичних обґрунтувань. Обґрунтування не вичерпне, відсутні посилання на норми законодавчих та інших нормативних документів, що регламентують питання, або допущені неточності при посиланні на такі документи. Висновок сформульовано нечітко, або він відсутній. Оформлення відповіді охайне.

4 – 7 балів виставляються в разі, коли завдання виконано з використанням елементів типового алгоритму, але при цьому студент у деяких розрахунках припускається арифметичної помилки та неточності під час викладення теоретичних обґрунтувань. Обґрунтування не вичерпне, відсутні посилання на норми законодавчих та інших нормативних документів, що регламентують питання, або допущені неточності при посиланні на такі документи. Висновок сформульовано нечітко, або він відсутній. Оформлення відповіді охайне.

1 – 3 бали виставляються в разі, коли студент використовує окремі елементи типового алгоритму, припускається методологічних та арифметичних помилок у розрахунках чи викладенні теоретичних обґрунтувань. Висновок сформульовано нечітко, або він взагалі відсутній. Оформлення не охайне.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей			
					Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3	4		5	6		
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади судово-економічної експертизи						23		
Визначати особливості використання окремих форм використання спеціальних економічних знань під час розслідування економічних правопорушень	Здатність визначати специфічні функції контролюючих органів у виявленні економічних правопорушень	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України. Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання	Робота на лекції	0,5
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуаційних завдань щодо виявлення економічних правопорушень	Перевірка домашніх завдань	0
	Здатність визначити необхідні форми використання спеціальних економічних знань для збору доказів	2, 3	Ауд.	4	Семінарське та практичне заняття	Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України. Вирішення ситуаційних завдань щодо збору доказів з економічних правопорушень із різних джерел	Робота на семінарському занятті	1
			СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуаційних завдань щодо складання актів ревізій	Робота на практичному занятті	0
Здатність визначати предмет судово-економічної експертизи та досліджувати документи, надані правоохоронними органами	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи	Робота на лекції	0,5	
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуаційних завдань щодо визначення видів експертиз	Перевірка домашніх завдань	0	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Здатність визначати можливості судових експертиз	4, 5	Ауд.	4	Семінарське та практичне заняття	Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання. Вирішення ситуаційних завдань щодо визначення видів експертиз у ході розслідування правопорушень	Активна участь у виконанні завдань. Експрес-контрольна робота	4
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуаційних завдань щодо визначення видів експертиз у ході розслідування правопорушень	Перевірка домашніх завдань	1
Усвідомлення порядку організації проведення судових експертиз	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Організація судово-економічної експертизи. Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи	Робота на лекції	0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка домашніх завдань	0
Здатність визначати предмет судово-економічної експертизи та досліджувати документи, надані правоохоронними органами	6, 7	Ауд.	4	Семінарське та практичне заняття	Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо визначення методу, прийомів та процедур дослідження інформації, наданої на експертизу	Експрес-контрольна робота. Колоквіум	14
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуаційних завдань щодо визначення методу, прийомів та процедур дослідження інформації, наданої на експертизу	Перевірка домашніх завдань	1
Здатність застосовувати сучасні прийоми та методи в процесі експертного дослідження різних сторін економічної діяльності суб'єктів господарювання	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи	Робота на лекції	0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка домашніх завдань	0

1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні засади судово-економічної експертизи в Україні					37			
Здійснювати організацію судово-економічної експертизи	Усвідомлення порядку організації проведення судових експертиз	8, 9	Ауд.	4	Семінарське та практичне заняття	Тема 4. Організація судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо знання прав, обов'язків та відповідальності судових експертів	Активна участь у виконанні ситуаційних завдань. Експрес-контрольна робота	8,5
			СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуаційних завдань щодо знання прав, обов'язків та відповідальності судових експертів	Перевірка домашніх завдань	1
	Здатність визначати показники виробництва продукції. Усвідомлення вимог, що висуваються до судових експертів, їх прав та обов'язків, порядку їх атестації	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи	Робота на лекції	0,5
			СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка домашніх завдань	0
	Усвідомлення порядку організації проведення судових експертиз	10	Ауд.	2	Семінарське заняття	Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо донесення висновків експертизи представникам правоохоронних органів, адвокатам, обвинуваченим та підсудним	Активна участь у виконанні ситуаційних завдань. Експрес-контрольна робота	3,5
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання ситуаційних завдань щодо забезпечення гарантії незалежності судового експерта та пояснення представникам правоохоронних органів зміст висновків під час допиту	Перевірка домашніх завдань	1

1		2	3		4	5	6	
Здійснювати судово-економічну експертизу окремих об'єктів дослідження	Здатність застосовувати сучасні прийоми та методи в процесі експертного дослідження різних сторін економічної діяльності суб'єктів господарювання	11	Ауд.	2	Практичне заняття	Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо донесення висновків експертизи представникам правоохоронних органів, адвокатам, обвинуваченим та підсудним	Активна участь у виконанні ситуаційних завдань	0,5
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Вирішення ситуаційних завдань щодо донесення висновків експертизи представникам правоохоронних органів, адвокатам, обвинуваченим та підсудним	Перевірка домашніх завдань	0
		12	Ауд.	2	Семінарське заняття	Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо вміння використовувати сучасні методики в процесі експертного дослідження	Активна участь у виконанні ситуаційних завдань. Експрес-контрольна робота	3,5
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Вирішення ситуаційних завдань щодо застосування сучасних прийомів дослідження	Перевірка домашніх завдань	1
13	Ауд.	2	Практичне заняття	Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо вміння використовувати сучасні методики в процесі експертного дослідження	Активна участь у виконанні ситуаційних завдань	0,5		
	СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання ситуаційних завдань щодо вміння використовувати сучасні методики	Перевірка домашніх завдань	0		

Закінчення табл. 11.1

1		2	3		4		5	6
		14	Ауд.	2	Семінарське та практичне заняття	Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо вміння використовувати сучасні методики в процесі експертного дослідження	Активна участь у виконанні ситуаційних завдань. Експрес-контрольна робота	3,5
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання ситуаційних завдань щодо вміння використовувати сучасні методики в процесі експертного дослідження	Перевірка домашніх завдань	1
Здійснювати організацію судово-економічної експертизи	Здатність складати висновок судово-економічної експертизи та розробляти заходи щодо усунення обставин, що сприяють вчиненню правопорушень	15, 16	Ауд.	4	Семінарське та практичне заняття	Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи. Вирішення ситуаційних завдань щодо складання експертного висновку відповідно до процесуальних норм	Активна участь у виконанні ситуаційних завдань. Експрес-контрольна робота. Колоквіум	11
			СРС	12	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання завдань щодо складання експертного висновку відповідно до процесуальних норм	Перевірка домашніх завдань	1
		17	СРС	10	Підготовка до занять	Виконання творчого завдання (написання статей)	Перевірка творчого завдання	5
Сесія			Ауд.	-	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
				-	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білету		
			СРС	-	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів		
Усього годин			150		Загальна максимальна кількість балів із дисципліни		100	
з них								
<i>аудиторні</i>			40	30 %	<i>поточний контроль</i>		60	
<i>самостійна робота</i>			110	70 %	<i>підсумковий контроль</i>		40	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Розподіл балів за темами

Теми змістових модулів		Лекції	Практичні заняття	ДЗ	Творче завдання	Поточні КР	Колоквіум	Сума
ЗМ 1	Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України	0,25	1	1	–	3	10	26
	Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання	0,25	1	1	–	3		
	Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи	0,5	1	1	–	3		
ЗМ 2	Тема 4. Організація судово-економічної експертизи	0,25	1	1	–	2	10	34
	Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи	0,25	1	1	–	3		
	Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи	0,5	1,5	1	–	3		
	Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи	0,5	1	1	5	1		
Іспит								40
Усього		2,5	7,5	7	5	18	20	100

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістових модулів		Лекції	Теми змістових модулів		Практичні заняття	ДЗ	Творче завдання	Поточні КР	Колоквіум	Сума
1		2	3		4	5	6	7	8	9
ЗМ 1	Тема 1, Тема 2	1 тиждень	ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	–	–	–	–	0,5
		2 тиждень			–	–	–	–	0,5	
	3 тиждень	0,5			–	–	–	–	1	
	4 тиждень	–			–	–	–	–	4,5	
	Тема 3			Тема 2	4 тиждень	0,5	1	3	–	4,5

1		2	3		4	5	6	7	8	9	
ЗМ 2	Тема 4, Тема 5	5 тиждень	0,5	Тема 3	5 тиждень	0,5	–	–	–	–	1
		6 тиждень	–		6 тиждень	0,5	1	–	3	–	4,5
	Тема 6	7 тиждень	0,5		7 тиждень	0,5	–	–	–	10	11
		8 тиждень	–	Тема 4	8 тиждень	0,5	1	–	3	–	4,5
	Тема 7	9 тиждень	0,5		9 тиждень	0,5	–	–	–	–	1
		10 тиждень	–	Тема 5	10 тиждень	0,5	1	–	3	–	4,5
	Тема 6	11 тиждень	–		11 тиждень	0,5	–	–	–	–	0,5
		12 тиждень	–	Тема 6	12 тиждень	0,5	1	–	3	–	4,5
	Тема 7	13 тиждень	–		13 тиждень	0,5	–	–	–	–	0,5
		14 тиждень	–		14 тиждень	0,5	1	–	3	–	4,5
		15 тиждень	–	Тема 7	15 тиждень	0,5	–	–	–	–	0,5
		16 тиждень	–		16 тиждень	0,5	1	–	–	10	11,5
	17 тиждень	–	17 тиждень		–	–	5	–	–	5	
	Іспит										40
Усього		2,5		7,5	Усього	7,5	7	5	18	20	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	C		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Закон України "Про судову експертизу" // Урядовий кур'єр. – 1994. – 24 квітня.
2. Отенко В. І. Судова бухгалтерія для менеджерів підприємств / В. І. Отенко, В. Д. Понікаров, Т. М. Серікова. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 560 с.
3. Понікаров В. Д. Судово-економічна експертиза / В. Д. Понікаров. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 224 с.
4. Понікаров В. Д. Судово-економічна експертиза : навч. посіб. / В. Д. Понікаров, С. М. Попова, Л. М. Попова. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 271 с.
5. Судебно-бухгалтерская экспертиза / В. Д. Поникаров, Н. В. Ялдин, М. В. Стаматина и др. – Х. : Арсис, 2002. – 240 с.

12.2. Додаткова

6. Бандурка А. М. Основы судебной бухгалтерии : учебник / А. М. Бандурка, В. А. Лукин, В. Д. Поникаров. – Х. : Изд. НУВД, 2002. – 336 с.
7. Білуха М. Т. Судово-бухгалтерська експертиза : підручник. – К. : ВК "Воля", 2004. – 656 с.
8. Дікань Л. В. Контроль і ревізія : навч. посіб. / Л. В. Дікань. – К. : Знання, 2007. – 327 с.
9. Дікань Л. В. Податкова система / Л. В. Дікань, Т. С. Воїнова. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 252 с.
10. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.99 р. № 996-XIV" // Урядовий кур'єр. – 1999. – 1 вересня.
11. Камлик М. І. Судова бухгалтерія / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2000. – 326 с.
12. Контроль і ревізія / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. Малюга та ін. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 512 с.
13. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України // Урядовий кур'єр. – 1997. – 6 лютого.
14. Кримінальний кодекс України. Науковий коментар. – К. : Атіка, 2001. – 156 с.
15. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. – Х. : Арсис, 2000. – 576 с.

16. Куркін М. В. Ревізії та перевірки за зверненнями правоохоронних органів / М. В. Куркін, В. Д. Понікаров. – Х. : Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2003. – 412 с.
17. Лукин В. А. Основы бухгалтерского и налогового учета / В. А. Лукин, Ю. Д. Маляревский, В. Д. Поникаров. – Х. : Курсор, 2000. – 156 с.
18. Мумінова-Савіна Г. Г. Судово-бухгалтерська експертиза : навч.-метод. посіб. / Г. Г. Мумінова-Савіна. – К. : ХНЕУ, 2004. – 268 с.
19. Мумінова-Савіна Г. Г. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посіб. / Г. Г. Мумінова-Савіна. – К. : КНЕУ, 2003. – 202 с.
20. Облік, аналіз, аудит / Т. М. Серікова, В. Д. Понікаров, Є. П. Кожанова та ін. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 380 с.
21. Панкін С. С. Облікові експертизи при розслідуванні правопорушень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків / С. С. Панкін // Науковий вісник Дніпропетровського ЮІ МВС України. – 2000. – № 2. – С. 179–188.
22. Понікаров В. Д. Господарське законодавство / В. Д. Понікаров, Ж. О. Андрійченко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 232 с.
23. Понікаров В. Д. Інвентаризація: проведення, оформлення, облік / В. Д. Понікаров. – Х. : Фактор, 1998. – 54 с.
24. Понікаров В. Д. Судово-облікова експертиза / В. Д. Понікаров. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2001. – 96 с.
25. Рудницький В. С. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень (опорні конспекти) : навч. посіб. / В. С. Рудницький. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 304 с.
26. Судово-експертна діяльність. Довідник для суддів. – К. : "Ін Юре", 2003. – 908 с.

12.3. Інформаційні ресурси

27. Бібліографія періодичних видань з експертиз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.univd.edu.ua/_projects/ezloch_kor/bibliography.doc.
28. Бюро судових експертиз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.expertise.com.ua/poslugy.htm>.
29. Всеукраїнська щотижнева суспільно-політична газета "ТЕЛЕГРАФЪ" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.telegrafua.com/articles/1025001540999/print.shtml>.
30. Законодательство Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.nedvigimost.com.ua>.

31. Законопроекты України [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zakon.gov.ua>.
32. Институт проблем законодательства ім. Ярослава Мудрого [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.legality.kiev.ua>.
33. Информационный ресурс от "А до Я" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://fromatoz.com.ua>.
34. ЛигаБизнесИнформ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.liga.net>.
35. Налоги и бухгалтерский учет [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.basa.tav.kharkov.ua>.
36. Новини ЗМІдусіль [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vlada.kiev.ua/cgi-bin/ums/dispnew1.pl?9233>.
37. Нормативные акты Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.nau.kiev.ua>.
38. Право. Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.legal.com.ua>.
39. Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступа : <http://www.rada.gov.ua>.
40. Украинское право [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ukrpravo.com>.
41. Центр исследований компьютерной преступности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.crime-research.ru/library/Polivan0503.html>.
42. Lindex-закон [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.lindex.net.ua>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Судово-економічна експертиза" за Національною рамкою кваліфікацій України

67

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Економічний контроль у правоохоронній діяльності України					
Здатність визначати специфічні функції контролюючих органів у виявленні економічних правопорушень	Загальні положення господарського права	Знання рис сучасних економічних правопорушень	Здатність виявляти економічні правопорушення та усувати причини їх виникнення	Здатність організувати збір доказів з економічних правопорушень із різних джерел	Відповідальність перед правоохоронними органами за достовірність доказів
Здатність визначити необхідні форми використання спеціальних економічних знань для збору доказів	Загальні положення процесуального права	Знання системи доказів, які використовуються у судочинстві	Здатність брати участь у слідчих діях в якості спеціаліста чи проводити ревізії на вимогу правоохоронних органів	Здатність складати актів ревізії, які проводяться на вимогу правоохоронних органів	Персональна відповідальність за об'єктивність фактів, викладених в акт ревізії
Тема 2. Судово-економічна експертиза, її види та завдання					
Здатність визначити можливості судових експертиз	Загальні положення правознавства	Знання сутності, місця та ролі експертиз у системі правосуддя	Уміння визначати конкретні види експертиз в ході розслідування правопорушень	Організація взаємодії з правоохоронними органами в ході проведення експертиз	Відповідальність за своєчасне проведення експертних досліджень

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Предмет і метод судово-економічної експертизи					
Здатність визначати предмет судово-економічної експертизи та досліджувати документи, наданні правоохоронними органами	Загальні положення правознавства	Знати перелік питань, які вирішує судово-економічна експертиза	Уміння визначити якість документів, що надаються експерту	Уміння використовувати інші криміналістики експертизи для встановлення якості наданих документів	Відповідальність за правильність прийнятого рішення про вибір об'єктів експертизи
		Знати метод, прийоми та процедури дослідження інформації, наданої експертизи	Уміння вибирати найбільш ефективні прийоми дослідження	Уміння надавати захист щодо надання додаткових документів, необхідних експерту	Самостійність під час вибору методів дослідження документів при проведенні судово-економічної експертизи
Тема 4. Організація судово-економічної експертизи					
Усвідомлення вимог, що висуваються до судових експертів, їх права та обов'язки, порядку їх атестації	Загальні положення процесуального права	Знання прав, обов'язків та відповідальності судових експертів	Уміння довести свою професійну компетентність під час атестації	Складання іспитів кваліфікаційним комісіям Мінюсту	Відповідальність за свої професійні знання
Усвідомлення порядку організації проведення судових експертиз	Загальні положення процесуального права	Знання стадії процесу судово-економічної експертизи	Уміння оцінити інформаційне забезпечення експертних досліджень	Затвердження плану проведення експертного дослідження з керівництвом	Персональна відповідальність за виконання плану експертного дослідження
Тема 5. Організаційна стадія судово-економічної експертизи					
Здатність усвідомлювати особливості проведення судово-економічних експертиз на стадії судового слідства і під час розгляду справ у суді	Загальні положення процесуального права	Знати зміст та структуру постанови (ухвали) про призначення судово-економічної експертизи	Уміти забезпечити гарантії незалежності судового експерта та пояснити представникам правоохоронних органів зміст висновків під час допиту	Донести висновки експертизи до представників правоохоронних органів, адвокатів, обвинувачених та підсудних	Персональна відповідальність за об'єктивність висновку судово-економічної експертизи

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Дослідницька стадія судово-економічної експертизи					
Здатність застосовувати сучасні прийоми експертного дослідження різних сторін економічної діяльності суб'єктів господарювання	Загальні положення бухгалтерського обліку	Знання сучасних прийомів дослідження економічних процесів	Уміння використовувати сучасні методики та процеси експертного дослідження	Здатність до взаємодії з правоохоронними органами у рамках проведення експертизи	Персональна юридична відповідальність за висновки експертних досліджень
Тема 7. Завершальна стадія судово-економічної експертизи					
Здатність скласти висновок судово-економічної експертизи та розробляти заходи з усунення обставин, що сприяють вчиненню правопорушень	Загальні положення процесуального права	Знання структури та висновку експерта-економіста	Уміння скласти експертний висновок відповідно до процесуальних норм	Здатність довести правильність висновку слідчому та сторонам процесу	Повна самостійність у виборі методики дослідження і кримінальна відповідальність за завідомо неправдивий висновок
		Знання обставин, що зумовлюють або полегшують скоєння правопорушень	Уміння розробляти професійні рекомендації щодо усунення обставин, що сприяють вчиненню правопорушень	Здатність довести слідчому (суду) рекомендації щодо усунення обставин, які сприяють здійсненню правопорушень	Відповідальність за зміст ухвали суду, в якій зазначаються причини та обставини, що сприяли здійсненню економічних правопорушень

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	13
5. Теми та плани семінарських занять.....	14
6. Теми практичних занять	17
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	18
7. Самостійна робота.....	31
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	34
8. Індивідуально-консультативна робота	39
9. Методи навчання	40
10. Методи контролю	43
11. Розподіл балів, які отримують студенти	56
12. Рекомендована література.....	64
12.1. Основна	64
12.2. Додаткова	64
12.3. Інформаційні ресурси.....	65
Додатки.....	67

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СУДОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА"
для студентів усіх спеціальностей
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Понікаров** Валерій Дмитрович
Кожушко Ольга Вікторівна

Відповідальний за видання *Л. В. Дікань*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *В. В. Міхно*

План 2016 р. Поз. № 21 ЕВ. Обсяг 71 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*